Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto, 13.5.2026 klo 10.30

LAUSUNTO: Metsähallituksen Luontopalvelujen rakennuskannan tilannekuva ja tilanteen kehittyminen tulevalla kehyskaudella.
Momentti 35.10.52 (YM)

Luontopalvelujohtaja Henrik Jansson, Metsähallitus

Metsähallituksen luontopalvelut (jäljempänä Luontopalvelut) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto koskien Luontopalvelujen rakennuskannan tilannekuvaa ja tilanteen kehittymistä tulevalla kehyskaudella.

Luontopalvelujen rakennuskanta

Luontopalvelujen hallinnassa on lähes 2 400 rakennusta, joista suuri osa on pieniä, kuten tupia, talousrakennuksia, asuinrakennuksia, mökkejä ja huoltohalleja. Suurimpia rakennuskokonaisuuksia ovat luontokeskukset, erilaiset saarikohteet satamineen sekä toimitila- ja majoituskiinteistöt. Osa kohteista pitää sisällään myös merkittävää infrastruktuuria. Rakennussuojelua kohdistuu eri tavoin noin kolmannekseen rakennuksista. Rakennuskanta jakautuu kaikkialle Suomeen ja osa siitä on haasteellistenkin kulkuyhteyksien päässä. Rakennusten kunto, käyttötarkoitus ja tarve vaihtelevat. Rakennuksia on tullut hallintaamme vuosien aikana Senaatilta, Museovirastolta, erilaisten suojelualueiden ratkaisujen myötä sekä omilla hankinnoilla ja rakennuttamisella.

Ajan myötä on muodostunut huomattava epäsuhta rakennuskannan omistamisen vaatimusten ja olemassa olevien resurssien välille. Tämä tarkoittaa sitä, että emme pysty varautumaan taloudellisessa mielessä rakennuskannan hoitamiseen vastuullisesti. On huomattava, että rakennusten omistaminen tässä laajuudessa ei ole Luontopalvelujen ydintehtävää ja niihin kohdistuvat kulut pienentävät ydintehtävien hoitoon käytettävää rahoitusta.

Rakennuskannan omistamisen kustannukset muodostuvat vuosittaisista ylläpitokuluista, monenlaisesta omistamisen vaatimasta henkilötyöstä sekä korjausinvestoinneista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Rakennusten omistamisen elinkaareen liittyy aina myös sellaisia riskejä, vastuita ja vaatimuksia, joita ei kyetä tarkastelun hetkellä tunnistamaan. Rakennuskannan omistamisen kokonaiskustannus ei ole tiedossa, mutta selkeytyy meneillään olevan rakennuskannan omistamisen strategiatyön myötä ja varsinkin sen toimeenpanossa vuodesta 2027 alkaen.

Rakennuskannan kehityshankkeen aikaansaannoksia

Kesäkuussa 2024 valtiovarainministeriö myönsi rakennuskannan kehityshankkeelle vuoden 2027 loppuun ulottuvan 3 400 000 euron tuottavuusrahoituksen, jonka jatkuminen arvioidaan vuosittain saavutettujen tulosten perusteella. Tuottavuustuloksia mitataan rakennusten 10 vuoden omistamisen kustannusten poistumisena. Vuoden 2024 tuottavuustavoite oli 2 540 000 euroa ja toteuma 2 477 000 euroa. Vuonna 2025 tavoite oli 3 030 000 euroa ja toteuma 3 891 000 euroa. Olemme luoneet uuden prosessin ja toimintamallit luovutuslain mukaisiin käytäntöihin ja käsitelleet lähes 200 luovutuslain vaatimaa lausuntotarveilmaisua ja lausuntoa sekä teettäneet lukuisia kuntoarviota, korjaustarvearvioita ja AKA-arvioita. Tähän mennessä prosessiin on tuotu noin 50 kohdetta, joka pitävät sisällään yhteensä yli 400 rakennusta.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Tähän mennessä hankkeessa luovutetut kohteet (yhteensä 25 rakennusta):

- *Ryynänen Kolilla*
- *Imarin siemenkeskus Rovaniemellä*
- *Karhuntassu Kuusamossa*
- *Tankar majakkaraasen rakennukset Kokkolassa*
- *Savonlinnan toimistokiinteistöt*
- *Vaihto-Perälä Hämeenlinnassa*
- *Liminganlahden luontokeskuksen osuus*
- *Hossan luontokeskus*

Mitä teemme parhaillaan lähitulevaisuudessa?

Tällä hetkellä selvityksessä on 39 kohdetta, joissa on yhteensä lähes 400 rakennusta. Kuluvan vuoden tavoitteena on poistaa 27 000 000 euroa omistamisen kustannuksia. Tästä keskeisin on Vallisaaren ja Kuninkaansaaren kokonaisuus, jonka omistuksesta neuvotellaan parhaillaan Helsingin kaupungin kanssa. Kyseisen kohteen omistamisen kustannukset kattavat yli puolet tämän vuoden tuottavuustavoitteesta. Koko rakennuskantaa käydään parhaillaan läpi ja juuri tuotujen kahdeksan uuden kohteen lisäksi prosessiin tuodaan yhä uusia kohteita. Samaan aikaan käynnissä on Luontopalvelujen rakennuskannan strategiatyö, jonka tavoitteena on kehittää rakennuskannan vastuullista omistamista. Tavoitteena on pienentää merkittävästi rakennuskannan omistamiseen liittyviä riskejä ja kokonaismäärää.

Tuottavuusluvut eivät ole pelkästään säästöjä, vaan kuvaavat valtaosin sitä rahoitustarvetta, jota rakennuskohteiden vastuullinen omistaminen ja hoito edellyttäisi noin 10 vuoden aikajänteellä – eikä tätä rahaa ole käytettävissä. Rakennuksista luopumalla poistamme siten huomattavaa kustannuspainetta. Todellinen tuottavuushyöty syntyy siitä, että luovumme kohteista ja vähennämme omistamiseen liittyviä merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia riskejä.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7